

Gazdasági küldöttségünk az NSZK-ba utazott

Beck Tamás kereskedelmi miniszter vezetésével vasárnap magyar gazdasági küldöttség utazott a Német Szövetségi Köztársaságba. Beck Tamás NSZK-beli látogatása során megbeszélést folytat a nyugatnémet gazdasági élet

több magas beosztású tisztviselőjével, találkozik számos vezető üzletemberrel. Előadásokat tart a magyar gazdaságról, különös tekintettel az új társasági törvényre, és vegyesvállalat-alapítási törekvésekre. (MTI)

A reformkör és környéke

Vitaforum az ifjúsági házban

Még decemberben adtunk hírt arról, hogy megalakult a Csongrád megyei párttagok reformköre. Azóta már néhány alapító tagot megszólaltatott terveikről a sajtó, illetve a rádió, legutóbb pedig a megyei pártbizottság ülésén Vastagh Pál első titkár szolt a reformkör lehetséges szerepéről a kibontakozási folyamatban. Szombati lapunkban adtunk hírt arról, hogy a megyei párttagok reformköre holnap, kedden este 6 órakor vitaforumot rendez a Szegedi Ifjúsági Házban. Csökkentek-e a reform esélyei? címmel. E nyilvános fórum kapcsán kértük a kör két alapító tagját, Géczi Józsefet és Lovászi Józsefet arra, hogy beszéljenek terveikről, elképzeléseikről, s arról, egyáltalán, miért van szükség szerintük a reformkörre.

A párttagok reformkörének létrehozását — ahogyan elmondották — a jelenlegi, bonyolult helyzet indokolta. Annak fölismerése, hogy Kelet-Európában a sajátos fejlődés eredményeként a politikai sfera teljesen magába olvasztotta a társadalmat és a gazdaságot, ugyanakkor maga a politikai sfera elbürokratizálódott, elvesztette politikai jellegét. Mindebből egyértelműen következik, hogy a kibontakozáshoz nem csupán egy gazdasági és egy politikai reformot szükséges végrehajtani, mivel a gazdasági reform — a piac létrehozása és a világgazdaságba való visszaintegrálódás — csakis egy politikai reform szerves részeként indulhat el. S mivel a párt központi hatalmi tényezőként szerepel a folyamatban, az is tény, hogy a párt reformja nélkül a politikai és gazdasági reform sem mehet végbe.

A párt reformja kapcsán két előfeltételt számbavételét tartják elkerülhetetlennek. Elsősorban az ideológia reformját. Annak egyértelmű tudomásulvételét, hogy a szocializmus még nem jött létre. Ezzel együtt szembe kell néznünk saját múltunkkal, mert annak földolgozatlansága — pl. az 56-os traumaügy — szükségképpen megosztja a társadalmat és a polarizálódás irányában hat. Csak a tények elemzése segítheti elő az indulatok csökkentését. Egyúttal azt is hangsúlyozták, hogy amennyiben a párt nem vállalja föl az önmagán belüli szerveződést, a tisztázó viták érdekében, akkor a pártot kívüli szerveződések kerülnek szükségképpen előtérbe és nem jöhet létre a párt szükséges, új típusú egysége.

Hangsúlyozták, hogy a jelenlegi válság jelei a legkülönbözőbb módokon élik meg a társadalom és benne a párttagság, beleértve a kiutkeresés sokféleségét. A pártot belüli értelmező viták sem lezártak, még ha a legtöbb vélemény meg is egyezik abban, hogy a jelenlegi válságot a szocializmusnak az a sztálinista karakterű, monolitikus struktúrája okozta, amellyel nem sikerült igazán szaktanunk. Az is figyelembe kell venni, hogy a párttagok egy része kötődik a politikai struktúrához, hiszen életét tette föl rá, mivel ezt vélte a szocializmusnak és hitt benne. Ráadásul egy ideig úgy látszott, sikeres is ez a politikai berendezkedés. És ezek az emberek most is nehezen szakítanak föl fogásukkal, hiszen úgy érzik, magukat kellene megtagadniuk, s ezisztenciálisan is veszélyeztetve érzik magukat egy átfogó megújulástól. Ugyan-

akkor a párttagság egy meghatározó része fölismeri: szakítani kell a monolitikus modellel. Csakhogy az új körvonalai még nem igazán alakultak ki, sok a bizonytalanság a jövővel kapcsolatban.

Ezért is fontos, hogy a kérdéseket mindenekelőtt párton belül vitassuk meg a párttagság. Hogy a tisztázó viták ne szűküljenek le vezető testületekre. Ez előfeltétele a kérdések valódi tudati földolgozásának, s annak, hogy a párttagság valóban elfogadja a szükséges új struktúra lehetséges kereteit, irányait. A reformkör éppen ezért vállalja a tisztázó vitákat.

És hogy még mit vállal — lényege szerint? Mindenekelőtt a szocialista eszméket, abból kiindulva, hogy a mostani modellek válságát nem tekintik a szocializmus történelmi vereségének. De önmagukat, s a párt régi és új tagjait egyaránt hozzá kívánják segíteni ahhoz, hogy elszámolhassunk a múlttal, ami alapfeltétele annak, hogy valóban szembe nézhessünk a jelen kihívásaival.

A keddi vita ötlete is, amelyet a reform esélyeiről rendeznek, ebből a gondolat-körből táplálkozik. Vagyis: milyenek a reform esélyei a nehéz gazdasági helyzetben, s annak következtében, hogy a párt egyelőre nem találja helyét a folyamatban. Mindezt polarizálódáshoz vezethet, meg azelőtt, hogy igazán tisztázódhatna a helyzet és a tennivalók.

Folytatásként a kör márciusra újabb vitát tervez a párt belső reformjáról, amelyen Krausz Tamás, a Párttörténeti Intézet főmunkatársa tart vitaindító előadást. Párbeszédet kívánnak kezdeményezni azokkal a pártot belüli szerveződésekkel is — pl. a Münnich Ferenc Társasággal, a Munkásörög Baráti Körével —, akiket a pártot kívüli közvélemény konzervatív erőként tart számon. Ugyancsak tisztázó vitákra van szerintük szükség az új, nevezett alternatív mozgalmakkal. Egyúttal pedig tervezik a helyi reformkörök alakításának támogatását, amellyel az elbizonytalanító alapszervezeti politizálást szeretnék fellendíteni, segíteni.

Sz. I.

A pártirányítás új módszere

A pártirányítás jogát egyenes képviselő útján az alapszervezetekre ruházták, és ennek szervezeti feltételeit teremtetve meg a síófoki városi párttervezet. A szombaton reggeli késő estig, mintegy 13 órán át tartó ta-

Központok agyaglábakon?

Az adminisztráció a központé

Olyat mi még nem hallottunk, hogy egy vállalati központ azt mondaná, nincs szükség a kirendeltségekre; olyat viszont már hallottunk, hogy a kirendeltségek azt mondják, nincsen szükség a központra. Az élelmiszer-kiskereskedelmi vállalat természetesen nem tartozik ezek közé. Megkérdezve több üzletvezetőt, véleményükből kiderült, hogy a boltok számitanak a központra, kifejezetten támaszkodnak rá.

A Tabán ABC-áruház üzletvezető-helyettese, Koroknai Éva azt mondta; egyebek közt azért is tölt be nagy szerepet a központ, mert ha például bejön valaki a boltba árut ajánlani — kivétel a zöldség-gyümölcs magánkereskedő —, vállalati engedéllyel lehet csak megvenni a kínált cikkeket. S ha valami baj van a termékkel — rossz minőségű árut hoz, nem szállít időben, ilyesmi —, ez esetben a központ ad az üzletnek segítséget.

A Csáky utcai ABC vezetője, Turi Imréné az áruforgalmi osztály munkáját értékelte az üzletek szempontjából. Erre az osztályra futnak be a boltok rendelései. Ha valamilyen terméket be tudnak szerezni az áruforgalmazók, azonnali értesítik az üzleteket. Az árcsoport a napi árakat alakítja ki, s ezt küldi a boltoknak. Az ellenőrzési csoport munkájára is nagy szükség van a sok áremelés közepette; tevékenységüket igen segítőkészen végzik a csoport dolgozói.

Répásy Zoltán, az Északi városrész 39. számú ABC-üzletének vezetője elmondta, hogy a vállalati központ nagyfokú szabadságot biztosít az összes gazdasági tevékenységben. Az áruház eredményei egyébként kitűnőek, s az élkert nem érdekli, honnan származik az eredmény — csak meglegyen, ez

a lényeg. A vállalat tudja, hogy az alapvető fontosságú cikkeken túl jó árfekvésű árukat forgalmaz az üzlet, lehetőség szerint minél kisebb költséggel. Ez a központ és az üzlet közös érdeke.

Solymossy Margit, az élelmiszer-igazgatója így fogalmazott: — A vállalati központ jelentős adminisztrációs terheket vesz le a boltvezetők válláról. Az üzletekben például nem végeznek ügyvezetői tablókészítést — azaz jelentést a beérkező és az értékesített árukról. Az áruforgalmi jelentéseket egyébként gépi adatfeldolgozással készítik, ami teljes pontosságot biztosít. A központ birtokába tehát jelentős mennyiségű információ kerül; ezt a boltok is igénybe veszik gazdálkodásuk alakításában. Ezeket az infókát ugyanakkor a kifelé irányuló tájékoztatásban szintén föl lehet használni — így jutnak hasznosítható adatokhoz például a felügyeleti szervek, a statisztikai hivatal. S ekkor még nem beszélünk a munkaügyi, a bérjellegű adminisztrációról, a biztosítási járulékról, a táppénzen levők nyilvántartásáról, a személyzet oktatásáról, a munkavédelemről... Ezekkel a boltoknak nincs gondja.

Az árubeszerzés terén — folytatta a vállalatigazgató — az önállóság dominál, a boltok saját maguk szerzik be a termékeket. Az élelmiszer-keretösszeget köt a szállítókkal, s a boltok a szükségletek szerint „hívják le” a kellő mennyiséget. A vállalati nagykereskedelmi irányítása is központilag történik. A közös raktár üzemeltetése szintén vállalati keretek közt lehetséges. Megállapítható tehát, hogy a központi apparátus foglalkoztatása a boltok igényeinek kielégítését, és az állami kötelezettségek teljesítését szolgálja.

Cs. F.

Tulajdonosi szemléletet

Ha az ember kimondja a bűvös szót: *harminckilences*, Szőregtől Dorozsmáig, Tápától Gyáláig, Alsóvárostól Felsővárosig minden gyerek tudja, miről van szó. Nem másról, mint az Északi városrész 39. számú ABC-üzletéről, melynek vezetője, Répásy Zoltán gondoskodik afelől, hogy a polcokról még a mostani inségek közepette se kerüljön le a bű választék.

A szélben elhíresült áruház köznevelésül az élelket tulajdonában van, ám az üzletvezető azt mondja: ha lehetőséget kap rá, megpróbálja majd kft. keretei közt üzemeltetni a boltot. Ez a vásárlók s az üzlet dolgozói érdekeit egyaránt szolgálja. A dolgozókat azért, mert a kialakuló jövedelemdekeltség körülményei kedvezőbb anyagi helyzetbe hozná őket; a vásárlókat meg amiatt, mert a dolgozók mindent megtennének a forgalom fokozásáért — hiszen csak így érvényesülhetnének a jövedelemdekeltség pozitív oldalai.

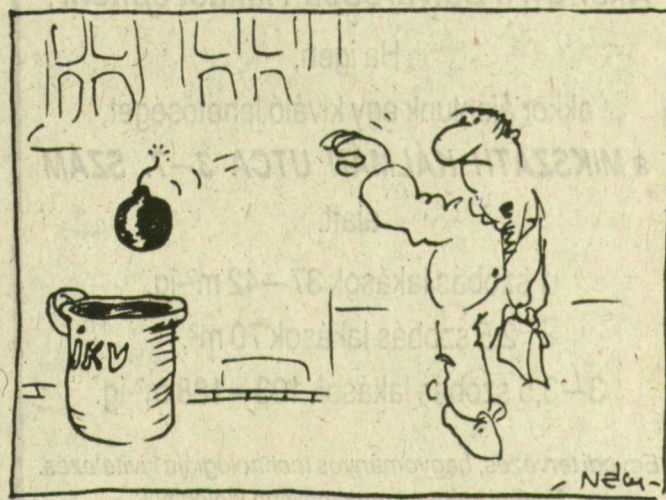
Egyszóval mindenki jól járna.

Még a vállalati központ is, hiszen főképpen a kereskedelmi eszközöket, s magát az üzletépületet vinné be a kft.-be, és nyilván arra is módot lenne, hogy bizonyos tevékenységeket bér munkának végezzék el az áruházban.

— Ez év január elsejétől lehetőség nyílt kft. alakítására — mondta Répásy Zoltán. — Mivel régóta foglalkoztatott, miképpen lehetne a dolgozókat a munkában érdekeltté tenni — fölkerestem vállalatunk igazgatóját, hogy szeretnék kft.-ben működni. Elvben hozzájárult ehhez, s így dolgozóink közt is kihirdettem, miről van szó. Fontos lenne — külső magán-személyek részvételén túl —, hogy minél több itteni dolgozó lépjen be a kft.-be. Tulajdonosi szemléletet szeretnék kialakítani itt, mert ebből egyenesen következik a magas határfokú munka, emeből pedig a tisztas bevétele.

Feltételrendszerünk — tette hozzá az üzletvezető — a kft. kialakításához adott: van épület, vannak eszközök, valamint pénzügyi tartalékok. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy nemcsak mi foglalkozunk kft.-létrehozási tervvel, hanem más üzletek is. A konkrétumok egyelőre tisztázatlanok; nagyon kezdeti szakaszban jár még az ügy. A részletek kidolgozásával a vállalati központ már foglalkozik.

F. Cs.

Bérlők, bérbeadók

Hová forduljon az ember, ha bérlakásban él, és elégedetlen a bérbeadóval? Nemrég bérlőkkel beszélgetve valaki megjegyezte, a sóhivatalhoz. Azt hiszem gúny, elkeseredés egyaránt érezhető ebből a válaszból. Valóban, jogos sérelmeikkel ki foglalkozik? Az IKV-k leggyakrabban a hatóság szerepében tetszelegnek, sajnos ettől — varázsütésszerűen — nem gyorsul a lakások felújítása, nem javul meg a víz- és gázvezeték, sőt a havat sem söpri el senki a járdáról.

Sejtéseinket próbáltuk igazolni. A szegedi bíróság elnökhelyettesének információi szerint 1988-ban csupán hét olyan per indult, melynek az IKV volt az alperese. Ezek közül három szünetel, a többi ügyben pedig az IKV lett a nyertes. Kézenfekvő a kérdés, jogrendünk bérlő vagy bérbeadó párti? A szakember azt mondja, a jogok és a kötelezettségek mindkét pozícióban közel azonosak. Az viszont kétségtelen, hogy az IKV el a törvényadta jogai-
val.

Mennyiben vét a bérlakásban élő? Mind gyakrabban előfordul, hogy nem fizet lakbért. A jogszabály szerint ez esetben a bérlői jogviszony akár meg is szüntethető. Erre azonban az elmúlt 2 évben alig volt példa. Esetleg három! Az ügy nem végződött tragikusan, senki nem került az utcára. Legfeljebb szükséglakásba!

Kimondva vagy kimondatlanul úgy tűnik, mégiscsak érvényesül valamiféle humánus, még akkor is, ha a közvélemény úgy ítéli meg, a bíróság olykor bérbeadó párti. Ez utóbbit cáfolja a városi bíróság elnökhelyettese, akitől azt is megtudtam, hogy a bérlő mulasztása miatt csak akkor indul per, ha lakbérhátraléka meghaladja a 8-10 ezer forintot, és a késedelme tartós. Kisserűnek, pitziznek aligha nevezhető ez az eljárás. De az a meggyőződés is szerepet játszhat ebben, hogy a bérlő mégiscsak ki-szolgáltatott, hiszen élni nem, de lakni muszáj.

Tény, hogy többen élnek a létminimumon és az alatt. Az állami támogatás nyilván őket illetné meg leginkább. Így van ez? A tanácsrendelet szerint léteznek szociális és nem szociális tanács bérlakások. Ez utóbbi fogalmát azonban maga a rendelet sem definiálja, azt viszont kimondja, hogy akik nem szociális tanács bérlakást kérnek, azok vagyoni és jövedelmi viszonyaiktól függetlenül igényjogosultak. Mitől lesz vajon nem szociális egy tanács bérlakás? Számomra ez egy kissé homályos és talányos. Talán ezek a közvéleményben élő tartaléklakások?

Rászorultság. Erre a szóra joggal kapja fel a fejét a bérlő. Sőt, azt sem restelli

kimondani, hányan, de hányan élnek jó anyagi körülményekkel tanács bérlakásban. Mi történne akkor, ha mondjuk, 5 éven belül ki kellene költöznie annak az állami lakásból, aki tartósan magas jövedelmet élvez?

A jogszabályok szerint erre nincs törvényes lehetőség. A bérlői jogviszony ilyen okból nem szűnhet meg, sőt a szerződés sem módosítható egyoldalúan.

Előnyös-e tanács bérlakásban élni? Ha azt nézem, hogy a bérlői jogviszony kvázi örökölhető is, nem-oly kilátástalan a helyzet. Leggyakrabban akad olyan személy, aki a bérlő halála után beköltözik az állami lakásba. Hovatovább, eltartási szerződést is köthetünk bérlői jogviszonyért.

Kétségtelen, a bérlő kiszolgáltatott. Mit tehet, ha elégedetlen az IKV-val? Jelzi a panaszait, esetleg pert indít a bíróságon, más út nincs. Nem csoda, ha ilyen viszonyok mellett más-sik gazdát szeretne a bérlő. Ennek egyelőre nincsenek meg a feltételei. Ezt a városi bíróság elnökhelyettese is megerősítette, miután megkérdeztem, mit tehetnek a tanács lakásban élők, ha felül akarják vizsgálni az IKV munkáját. Egyet tehetnek, kéri a neb segítségét. Általános felügyeleti joga az ügyészségnek is van.

Nagy kérdés, a bérlők hogyan gyakorolhatnák jogaiikat? Gazdát mindenképpen keresniük kell, ennek módja, koreográfiája egyelőre tisztázatlan. Irjanak ki versenytárgyalást? Egy nagy IKV helyett legyenek speciális részlegek? Kétségtelen, az IKV nehezen tudja ellenőrizni, mit és hogyan végeztek el a vállalat dolgozói. Többek között így eshet meg az, hogy egy konnektorjavításhoz két ember érkezik, és arra kéri a lakót, félórás munka fejében írjon be 2 órát. A nagyobb kár azonban az, hogy a konnektor mégsem jó, újra kell hívni a szerelőket.

Nézem a tv-híradót, napok óta néhány perc erejéig, terítéken van az IKV. Megtudom, tavalay a buda-pesti vállalat nyeresége meghaladta a 480 milliót. A lakások helyzete, a bérlők panaszai ismeretese. Nehéz karbantartó, javító lakóközösségekkel próbálkoznak. Eredményeiket egyelőre még nehéz megítélni.

És ha már a sors azzal büntet valakit, hogy sohasem tudhatja magát lakástulajdonosnak, legalább azt ne érezze, hogy feneketlen perselybe rakja be havonta a pénzt. Ami egyébként egy életen át csinos összegre rúg! És talán az sem utópia, amit a lakásbérlők mind hangsúlyosan követelnek, ami így hangzik: a lakbérrel arányos szolgáltatásokat! Hogy ez miért nem természetes?!

Bodzsár Erzsébet